

Af ovennævnte synes altsaa at fremgaa, at fredningen af knopsvanen siden 1926 har haft særdeles gavnlige virkninger, idet den nordøstsjællandske bestand er tiltaget fra nogle ganske faa par til i hvert fald op mod 20 par. Selvfølgelig er fredningen ogsaa gavnlig for de svanebestande, som findes andre steder, f. eks. ved Graasten, selv om disse ikke tør betragtes som tilhørende den oprindelige, vildtlevende bestand af danske knopsvaner.

Om antallet af ynglende ederfugle i Danmark, til belysning af reservaternes betydning for bestandens størrelse.

Af R. SPÄRCK

Saa vidt det kan skønnes, har antallet af ederfugle, der opholder sig i de danske farvande om vinteren, i de sidste aar været i stigning; dette er i hvert tilfælde en ret udbredt opfattelse. I den anledning vil det være af interesse at undersøge, hvorvidt denne stigning skyldes, at antallet af ynglende ederfugle i Danmark er stigende, eller om det blot skal opfattes som et udtryk for, at der om vinteren kommer flere ederfugle i danske farvande fra nordiske ynglepladser, end tilfældet tidligere har været.

Naturfredningsraadet har derfor søgt at samle et materiale til belysning af spørgsmaalet om, hvormange ederfugle der kan antages at yngle i landet nu. Efter de oplysninger, som findes i den nyere litteratur, navnlig hos HØRRING i Danmarks Fauna, Fugle I, og LEHN SCHIØLER i Danmarks Fugle, II, kan ederfuglen ikke betegnes som nogen almindelig og udbredt ynglefugl i Danmark, og den synes navnlig i løbet af det 19. aarhundrede at være gaaet en hel del tilbage. Dog skriver LEHN SCHIØLER i sit 1926 udkomne værk, at den i de seneste aar synes at være tiltaget. Efter de oplysninger, Naturfredningsraadet har kunnet tilvejebringe, har ederfuglen i øjeblikket i Danmark kun 4—5 ynglepladser af større betydning.

Langt den vigtigste er **Græsholmen** ved Christiansø. Efter oplysninger af ARNE LARSEN (D. O. F. T., Bd. 19, p. 105) var antallet af ynglende ederfugle paa denne ø i 1925 ca. 200.

1926 blev øens fugleliv fredet ved bekendtgørelse i henhold til Naturfredningslovens § 20. I 1934—35 har Naturfredningsraadet dels ved et par besøg af dets egne medlemmer paa øen, dels gennem optællinger, som paa raadets vegne er udført af mag. sc. B. LØPPENTHIN, søgt at konstatere antallet af ynglende ederfugle. Dette viste en meget betydelig stigning, idet der nu yngler ca. 500 par ederfugle paa den fredede Græsholm, og derfra har bestanden nu bredt sig, saaledes at der ogsaa findes enkelte rugende ederfugle paa de ikke fredede øer Christiansø og Frederiksø samt en del rugende par paa Bornholms østkyst.

Den næststørste bestand af rugende ederfugle findes paa holmene i **Stavnsfjord** paa Samsø. Her fandtes for en halv snes aar siden ganske faa ynglende par, dels paa holmene inde i fjorden, dels paa de øst for Samsø liggende holme. Ved Justitsministeriets bekendtgørelse blev Stavnsfjord og de deri liggende holme i 1929 fredet i henhold til Naturfredningslovens § 20 forsaavidt angaar søfugle. Ogsaa denne fredning har vist sig af ganske overordentlig stor virkning for ederfuglebestanden. Naturfredningsraadet har i de senere aar ladet foretage optællinger af antallet af ynglende fugle paa holmene i Stavnsfjord, og det har derigennem vist sig, at antallet af rugende ederfugle nu er steget til ca. 300 par, hvoraf langt den største del ruger paa holmene inde i selve fjorden, d. v. s. paa det fredede omraade, medens et mindre antal ruger paa holmene udenfor fjorden. Vi ser altsaa, at ederfuglebestanden her i løbet af ganske faa aar er steget flere hundrede procent. Disse to reservater er de omraader i Danmark, der huser langt det største antal rugende ederfugle.

En ret betydelig bestand findes desuden paa **øerne i vadehavet**, navnlig Rømø og Mandø. Herom har raadet modtaget en del oplysninger, navnlig fra cand. theol. HALFDAN LANGE. Oprindeligt skal ederfuglen ikke have ruget paa nogen af de nævnte øer, men omkring 1870 skal den være begyndt at vise sig som yngleflugt paa Rømø. Antagelig hidrørte disse første ederfugle fra bestanden ved List paa Sild, hvor der skal være en ret betydelig bestand. Senere synes den yderligere at have bredt sig mod nord. Ved begyndelsen af dette aarhundrede er den begyndt at ruge paa Mandø og Fanø, hvor der navnlig

paa Mandø skal være et betydeligt antal. Paa Fanø opgives antallet i 1933 til ca. 10 par. Desuden har der ynglet nogle faa par paa Jordsand, og paa Langli i Ho Bugt skal der i 1934 have ynglet 3 par. Alt i alt yngler der paa de danske øer i Vadehavet efter de foreliggende oplysninger vel ca. 150 par.

Endelig synes der at være en ret stor bestand paa **Anholt**. Den omtales allerede i LEHN SCHIØLER's ovennævnte værk, og magister HØRRING, der paa Naturfredningsraadets vegne besøgte øen 1934, mener, at antallet af ynglende par maa sættes ret højt, antagelig op mod 100. Paa de øvrige Kattegatsøer er antallet af ynglende ederfuglepar gennemgaaende ret ringe. Der yngler enkelte par paa Hirsholmene og Nordre Rønner, paa Læsø skal den tidligere have været almindelig paa hederne, men efter oplysninger, der er modtaget gennem cand. theol. HALFDAN LANGE, synes den at være gaaet noget tilbage i de senere aar. Efter oplysninger, som jeg har faaet fra Komiteen for den zootopografiske Undersøgelse skal et enkelt par i 1927 have ynglet paa Romsø i Store Bælt og 6 par i 1929 paa Hesselø, samt ca. 20 par paa Saltholm, og der yngler nu utvivlsomt enkelte par rundt om i danske farvande, men alt i alt tør man næppe anslaa det samlede antal af saadanne spredt ynglende par paa Kattegatsøerne til mere end ca. 100.

Dette vil altsaa sige, at der paa reservatet paa Græsholmen ved Christiansø og i tilslutning dertil paa Bornholms østkyst yngler vel ca. 550 par, at der paa reservatet i Stavnsfjord og de i nærheden liggende holme yngler ialt ca. 300 par, i Vadehavet paa de danske øer formentlig ca. 150 par, paa Anholt allerhøjest ca. 100 par og iøvrigt spredt om i farvandene vel ca. 100 par. Dette bliver ialt i danske farvande en bestand paa ca. 1200 par rugende ederfugle, af hvilke ca. 850 ruger paa 2 reservater. Alene paa disse reservater er antallet af ederfugle i de sidste 7—8 aar steget med ca. 600 par, hvilket atter vil sige, at halvdelen af samtlige i Danmark ynglende ederfugle hidrører fra den bestandsforøgelse, som oprettelsen af de to nævnte reservater har betydet, hvilket tilfulde viser den betydning, disse to reservater har haft for den danske ederfuglebestand.
